

СТАНОВИЩЕ
ВЪВ ВРЪЗКА С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА
ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2022 г.,
ВНЕСЕН ОТ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА 01.02.2022 г.
И ПРИЕТ НА ПЪРВО ГЛАСУВАНЕ НА 10.02.2022 г.

На 15.02.2022 г. в Народното събрание е внесено предложение за изменение на законопроекта за Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г., приет на първо гласуване на 10.02.2022 г., с което значително се намалява бюджетът на съдебната власт.

Висшият съдебен съвет е първостепенен разпоредител с бюджетни средства, поради което всяко редуциране на бюджета на съдебната власт ще доведе до недостиг и съответно преразпределение на средства в Прокуратурата на Република България и съдилищата, като второстепенни разпоредители. Макар и предложението за изменение на законопроекта да е обвързано с намаление на предвидените текущи разходи по бюджета на съдебната власт за 2022 г. в частта на Прокуратурата на Република България, заложеният недостиг ще има за резултат невъзможност за осъществяване в пълен обем на дейността на всички звена от съдебната система.

В тази връзка обръщаме внимание, че член 117, ал. 3 от Конституцията на Република България изрично прогласява самостоятелен бюджет на съдебната власт като условие за нейната независимост и функциониране. С оглед изпълнението на конституционно установените правомощия и гарантиране на независимостта на органите на съдебната власт при защитата на правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата, самостоятелният бюджет на съдебната власт трябва да отговаря на потребностите на нейните органи. Това налага осигуряването на достатъчно средства за нормалната им дейност през бюджетната година, поради което липсата им представлява неизпълнение на конституционната повеля за самостоятелност на бюджета на съдебната власт и на практика е посегателство срещу нейната независимост.

Конституционният съд на Република България е създал трайна и непротиворечива практика при решаването на редица подобни проблеми в предходни години, като е постановил, че всеки закон за годишен държавен бюджет, допускащ финансово необезпечен бюджет за съдебната власт, създава

опасност за блокиране на дейността ѝ, водещо до неравнопоставеност на разделените власти и влизащо в противоречие с установения в чл. 8 от основния закон принцип.

Конституционният съд, тълкувайки чл. 117, ал. 2 и ал. 3 от Конституцията във връзка с изясняване бюджетната независимост на Висшия съдебен съвет, в своите Решения № 17/1995 г. по к. д. № 13/1995 г., № 16/2001 г. по к. д. № 6/2001 г., № 4/2003 г. по к. д. № 2/2003 г. и № 4/2015 г. по к. д. № 3/2015 г. е категоричен, че бюджетът на Република България трябва да осигурява средства за функциониране на установените в Конституцията държавни институции, в това число и органите на съдебната власт, и всяко отклонение от това задължение, е условие за противоконституционност.

С оглед изложеното считаме, че предложеното изменение в държавния бюджет, е израз на опасна тенденция за натиск върху органите на съдебната власт, посредством методите и средствата на органите на изпълнителната и законодателната власт, което е недопустимо в една правова държава, споделяща и развиваща европейските ценности. Подобно решение ще доведе до блокиране на работата в съдебната система, невъзможност за изпълнение на служебните задължения на органите на съдебната власт, като пряко ще накърни правата на българските граждани.

От мотивите на предложението за изменение на проекта на закона за държавния бюджет е видно, че намаляването на бюджета на Прокуратурата се аргументира с финансовото осигуряване на Българската академия на науките. Приветстваме желанието и стремежът на народните представители да подкрепят развитието на науката в България, защото българските учени заслужават достойно финансиране и справедливо възнаграждение за своя труд и постижения. Осигуряването на един вид дейност, финансирана от държавния бюджет, за сметка на друг, и то в нарушение на Конституцията, обаче представлява неизпълнение на задълженията на законодателния орган. При констатирана необходимост от увеличено финансиране за конкретна институция, средствата се осигуряват по надлежния ред, изключващ компенсации между различни органи в закона за държавния бюджет и открито противопоставяне между институциите.

Намираме за недопустимо обвързването на средствата за текущи разходи на Прокуратурата с необходимостта от „спешното ѝ реформиране и реструктуриране, с оглед постигане на по-висока ефективност“. Същото дефинираме като „санкциониране“ на Прокуратурата с недопустими мотиви, което е не само в нарушение на основните конституционни принципи, но е и нетърпимо поставяне под условие на върховенството на закона у нас. Същото е

пряк опит за влияние и подчиняване на структури на съдебната власт от другите държавни власти и не може да бъде прието в демократичното общество – част от европейското правно пространство.

Призоваваме да се преустановят целенасочените опити за политическо влияние върху Висшия съдебен съвет и съдебната власт, като всеки конституционно определен орган изпълнява задълженията си в рамките на своите компетентности. Държавата като единство от различните видове власти е задължена да осигури независимостта на органите на съдебната власт и да не допуска противопоставяне помежду им. Неслучайно в Декларацията от Бордо от 2009 г. към Съвместното мнение на Консултативния съвет на Европейските съдии (Мнение № 12) и Консултативния съвет на Европейските прокурори (Мнение № 4) е подчертана необходимостта от гаранции за това, че върху органите на съда или прокуратурата няма да бъде упражнен политически натиск. Гаранциите за независимост следва бъдат осигурени чрез националната нормативна рамка съгласно чл. 6 от ЕКПЧ, защото зачитането на върховенството на закона е задължение на всяка от държавите - членки на Съвета на Европа.

Заявяваме, че като висш държавен орган, призван по Конституция и закон, да брани независимостта на съдебната власт, Висшият съдебен съвет ще използва всички предвидени в закона възможности, за да не допусне да бъде ограничаван от други органи в своята самостоятелност и ще продължи да отстоява независимостта на съдебната власт като гарант за законност и справедливост.